

Невизначеність з подальшою долею проекту європейської інтеграції «заморожує» де-факто процес подальшого розширення Євросоюзу. Надто конфліктна практика поділу субсидій склалась в ЄС, аби долучати до цього процесу нових реципієнтів. Також ускладнюється для України процес гіпотетичного перегляду невігідних для національної економіки положень Угоди про зону вільної торгівлі 2014 року. Звичайно, вікно можливостей може як відкритись і тоді треба буде швидко скористатись з цієї нагоди, так і закритись наглухо. Це вимагає від української дипломатії посилення прогностичної функції у процесі реалізації концепції європейської інтеграції України.

Гуцало Людмила,

к.і.н., доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США – НАТО (ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Д. ТРАМПА)

Обрання Дональда Трампа президентом Сполучених Штатів викликало занепокоєння як частини американського суспільства, так і багатьох європейських політиків, у зв'язку з заявами щодо можливих внутрішньо- та зовнішньополітичних курсів США.

Під час президентської виборчої кампанії 2016 р. заяви Дональда Трампа свідчили, що у зовнішній політиці він є прихильником традиційного для США курсу ізоляціонізму. «Америка понад усе» («America first») – добре відоме гасло Трампа, за яким національні інтереси держави мали пріоритетне значення.

Один із векторів зовнішньої політики США за президентства Д. Трампа – Північноатлантичний альянс як важіль впливу на Європу.

Тема дослідження є актуальною і дискусійною, вона привертає увагу багатьох науковців. Окремі аспекти проблеми висвітлені у працях Мартинова А. [4], Погорілої Н. [5], Дудко І. [2], колективній статті Мирончука В., Сидорчук Т. та Тимейчук І. [7].

Метою даного дослідження є висвітлення одного з напрямів зовнішньої політики Дональда Трампа – НАТО як інструменту впливу на європейські країни-члени альянсу.

Д. Трамп заявляв, що США повністю віддані НАТО, що союзники десятиліттями користуються американським щитом безпеки, тому «не бачить сенсу у військовому альянсі»; що він «застарів» і коштує Сполученим Штатам занадто великих грошей; пропонував замінити його альтернативною організацією, орієнтованою на боротьбу з тероризмом. Критики його коментарів почали говорити, що Трамп має рацію [11].

До політичних розбіжностей додався й конфлікт економічних інтересів. Європейські країни були невдоволені тим, що Д. Трамп розглядав НАТО не як

військовий союз, а як ринок збуту продукції американського військово-промислового комплексу.

Президент США навіть погрожував виходом країни з НАТО, якщо держави-члени Північноатлантичного альянсу не виконають його вимог з підвищення видатків на оборону. До речі, у 2014 р. члени НАТО погодилися рухатися упродовж десятиліття у напрямку збільшення витрат на оборону до 2% ВВП. Він регулярно критикував членів НАТО в Європі за те, що вони не достатньо витрачають коштів на підтримку альянсу, покладаючись на США, які несуть великий фінансовий тягар і за купівлю російських енергоносіїв: «США захищають Німеччину, ми захищаємо Францію, ми захищаємо кожного... Це неприйнятно, коли вони платять мільярди Росії, і ми маємо захищати їх». З одного боку Трамп вимагав справедливого: США захищають Європу, витрачаючи на це набагато більше коштів, ніж інші країни-члени альянсу, і мають право розраховувати, що європейці купуватимуть дорожчий американський газ, а не дешевший російський. Звідси принципове заперечення американською адміністрацією «Північного потоку 2» [6].

У відповідь президент США отримував такі ж гострі заперечення. Так, голова Ради Євросоюзу Д. Туск зауважив, що не все вимірюється грошима, а солдати Європи разом з американськими воюють в Афганістані [6]. Вимоги Д. Трампа до європейських союзників по НАТО збільшити власну фінансову відповідальність за безпеку стимулювали дискусії щодо доречності зміцнення спільної політики безпеки у форматі ЄС. Французький президент Е. Макрон ініціював прискорення процесу формування армії Європейського Союзу, але натрапив на спротив з боку Д. Трампа [4, с. 25, 28].

США витрачають більше, ніж будь-яка з інших 29 країн НАТО. В 2020 р. Сполучені Штати витратили на оборону трохи більше 3,7 % ВВП, тоді як європейські члени НАТО та Канада у середньому 1,77 % ВВП. Американський президент закликав європейські країни альянсу збільшити оборонні бюджети з 2 до 4% ВВП [9].

Президент США звинувачував Німеччину в тому, що її військові витрати становлять трохи більше 1% ВВП, що вона «повністю контролюється Росією» через запропонований новий газопровід. Його твіти звучали як шантаж: «Що хорошого в НАТО, якщо Німеччина платить мільярди доларів за газ та енергію? США платять за захист Європи, а потім втрачають мільярди на торгівлі. Повинна заплатити 2% ВВП одразу, а не до 2025 року» [8].

На тлі тривалої суперечки з Берліном через його оборонні витрати, які набагато нижчі від цільового показника Північноатлантичного альянсу, Д. Трамп заявив про скорочення чисельності американських військ, дислокованих у ФРН. Варто зазначити, що США мають тисячі діючого персоналу в Європі та Туреччині. Найбільша кількість американського військового контингенту в Європі базується у Німеччині. Так, з 34 500 американських військових планувалося залишити 25 тисяч [12]. Рішення викликало критику з боку деяких колишніх високопосадовців оборони та законодавців, занепокоєних тим, що воно ще більше послабить ключовий альянс та розширить повноваження американських супротивників.

Такі ініціативи адміністрації Білого дому могли б нашкодити альянсу. «Присутність американських солдатів у Німеччині служить безпеці всього альянсу НАТО, а також власній безпеці Америки. Це є основа, над якою ми працюємо разом», – заявила міністерка оборони ФРН Аннегрет Крамп-Карренбауер [3].

У Берліні не бачили об'єктивних причин для такого рішення Вашингтона. Голова комітету Бундестагу з питань зовнішньої політики Норберт Рьоттген підкреслив, що розміщення американських солдат у Німеччині вкрай важливе для координації міжнародної військової присутності США. А депутат від ХДС Андреас Нік назвав ймовірне рішення про скорочення чисельності американського контингенту у ФРН «чисто політичним», оскільки Пентагоном не було зроблено жодної офіційної заяви. Американські військові, які базуються у Німеччині, орієнтовані не на захист території, а виконують завдання в рамках НАТО і військових операцій в усьому світі.

Інформація про намір Білого дому значно скоротити базованих в Європі американських солдатів викликала стурбованість й у членів Республіканської партії США, що входять у комітет Палати представників із питань збройних сил.

Згодом американський президент заявить, що більше не вважає НАТО «застарілим» і пообіцяє альянсу свою повну підтримку [11].

Отже, 45 президент США Дональд Трамп підірвав деякі з засад зовнішньої політики країни з часів Другої світової війни, ставлячи під сумнів існування Північноатлантичного альянсу і відчужуючи європейських партнерів. Суперечки між США та країнами Європи були гострими, але не настільки кризовими аби розвалити військово-політичний союз.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. Гвоздь В. Скорочення ЗС США у ФРН. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/geopolitics/skorochennya-zs-ssha-u-frn/>
2. Дудко І. Д. Конгрес vs Д. Трамп (до питання про автономність президента у сфері зовнішньої політики США). *Історико-політичні студії*. 2016. № 2. С. 36-54.
3. Кондратенко М. Берлін: Виведення американських військ з ФРН зашкодить і НАТО, і США. *DW*. 08.06.2020. URL: <https://www.dw.com/uk/берлін-виведення-американських-військ-з-фрн-зашкодить-і-нато-і-сша/a-53732196>
4. Мартинов А. Тенденції розвитку відносин між США і ФРН за президентства Дональда Трампа. *Американська історія та політика*: науковий журнал. № 9. 2020. С. 24-33.
5. Погоріла Н. О. Перспективи еволюції доктринальних засад США за президентства Д. Трампа. *Держава і право*: Збірник наукових праць. Серія Політичні науки. 2017. Вип. 78. С. 233-244.
6. Сандул Ю. Дональд Трамп гостро критикував Європу, але саміт НАТО цим не зіпсував. *Укрінформ*. 12.07.2018. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2497759-donald-tramp-gostro-kritikuvav-evropu-ale-samit-nato-cim-ne-zipsuvav.html>
7. Сидорук Т., Мирончук В., Тимейчук І. Тенденції зовнішньополітичного курсу США за адміністрації Дональда Трампа. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. Вип. 1 (7). С. 191-201.
8. Glasser S. How Trump Made War on Angela Merkel and Europe. *The New Yorker*. December 17, 2018. URL: https://www.newyorker.com/magazine/2018/12/24/how-trump-made-war-on-angela-merkel-and-europe?fbclid=IwAR2aa7d_A0LqCft_xAfCSyyPFIZPkDh41oIxZGHWVihR5xfnIt6yIX1gOeg

9. Nato summit: What does the US contribute? *BBC*. June 16, 2021. URL: <https://www.bbc.com/news/world-44717074>
10. Schmid T. Trump und Merkel betonen «fundamentale Bedeutung» der NATO. *Die Welt*. 2019. URL: <https://www.welt.de/politik/ausland/article/1616/5485/trump-und-merkel-betonen-fundamentale-bedeutung-der-nato.html>
11. Trump on NATO: 'I said it was obsolete. It's no longer obsolete.' *The Washington Post*. April 13, 2017. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2017/04/12/trump-on-nato-i-said-it-was-obsolete-its-no-longer-obsolete/>
12. Trump to Pull Thousands of U.S. Troops From Germany. *The Wall Street Journal*. June 5, 2020. URL: www.wsj.com/articles/trump-directs-u-s-troop-reduction-in-germany-11591375651?mod=hp_lead_pos3

Дудка Раїса,

доцент

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇН ПІВНІЧНО-СХІДНОЇ АЗІЇ

У регіоні Північно-Східної Азії, який формально включає Китай, Північну Корею (КНДР), Південну Корею, Монголію, Російську Федерацію (Росію) і Японію, проживає 27% населення Землі. За прогнозами, протягом найближчих десятиліть населення цього регіону буде продовжувати рости. Зміни в складі і чисельності потоків населення Північно-Східної Азії протягом останніх п'ятдесяти років асоціюються з комплексом взаємопов'язаних демографічних, економічних та політичних процесів. Показники народжуваності та смертності знизилися, що вплинуло на співвідношення робочої сили до загальної чисельності населення. Процес старіння населення по всьому регіону привів до старіння і недостачі місцевої робочої сили, зміни структури коефіцієнта демографічного навантаження і підвищення в ньому питомої ваги людей похилого віку, імпорту робочої сили і перенесення виробництва за кордон.

Так, навіть Китай, який проводив останні 20 років політику «однієї дитини», зараз змушений шукати шляхи вирішення наслідків цієї політики, що призвела до істотного скорочення населення працездатного віку, збільшення населення чоловічої статі та брак жіночої статі такого ж віку.

Для країн з буддисько-конфуціанською ментальністю терпимості кинутий виклик з боку тих, хто, приїхавши на час або постійне проживання. Етнічні кримінальні і мафіозні угруповання стали однією з основних проблем, що підривають стабільність у країнах, де раніше ці проблеми не стояли так гостро (особливо на Тайвані), і все більш актуальною дана проблема для Південної Кореї.

Таким чином, можна говорити про те, що актуальність даної проблеми на сьогодні.

Питання міграції в даному регіоні розглядає Н.О. Кузнецова в статті «Деякі аспекти трудової міграції в Республіці Корея», також М.А. Єгорова в статті «Проблема міграції в Південно-Східній Азії» розглядає різні типи міграції. Можна додати ряд статей Балданової Р.А. та інших науковців.